

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2018

Jolana Humpálová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Řádové sestry a jejich poslání

Bakalářská práce

Autor práce: Jolana Humpálová

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Alena Lábová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Jolana Humpálová

Bibliografický záznam

HUMPÁLOVÁ, Jolana. *Řádové sestry a jejich poslání*. Praha, 2018. 27 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Mgr. Alena Lábová, Ph.D.

Rozsah práce: 23 185 znaků

Anotace

Předmětem praktické bakalářské práce je uvést řádové sestry a jejich netradiční způsob života v novém světle. Představit je ve fotografickém dokumentu jako obyčejné ženy, které i přes život v uzavřené komunitě sester dělají obyčejné věci – chodí do práce, mají vlastní záliby, účastní se nejrůznějších akcí. Práce nastiňuje každodenní život řeholnic a popisuje obrazově i textově, jak to v kongregaci sester funguje. Soubor více než třiceti fotografií usiluje o narušení předsudků, které by mohla společnost o řádových sestrách mít. Zároveň řeholnice zachycuje v intimních momentech modliteb. Práce dává nahlédnout i do niterného světa jedné ze sester. Její výpověď odhaluje i méně diskutovaná, leč důležitá témata, jako jsou například vztah k Bohu, pochybnosti o církvi, postoj k mužům a lásce. Bakalářská práce také vymezuje žánr dokumentární fotografie a osvětluje tendence jejího vývoje. Stejně tak popisuje i reportážní fotografii, kterou s dokumentární fotografií porovnává.

Annotation

The objective of this bachelor thesis is to show nuns and their unusual way of life in a new light. To present them as ordinary women, who, alongside with the life in their community, do ordinary things. They go to work and have their own interests and hobbies, they pray to God and grow relationships not only with him, but also with friends, colleagues and other people in general. Including more than 30 photographs, the collection is aiming at disturbing the prejudices and stereotypes that society might have about Sisters. The thesis gives an insight into the inner world of one of the nuns. Her testimony reveals important topics.

Klíčová slova

fotožurnalistika, reportážní fotografie, dokumentární fotografie, řádové sestry, komparace, fotografie, poslání

Keywords

photojournalism, photography, documentary photography, sisters, mission, comparison

Title

The Mission of Sisters (Documentary Photography)

Poděkování

Ráda bych poděkovala sestřám dominikánkám za ochotu při spolupráci, srdečné přijetí a otevřené jednání. Stejně tak děkuji i vedoucí své práce paní doktorce Aleně Lábové za velkou trpělivost a pomoc.

OBSAH

1. ÚVOD.....	2
2. POSTUP A ZPRACOVÁNÍ	3
3. FOTOGRAFIE – SOUČÁST MEDIÁLNÍ KOMUNIKACE	5
3.1. AUTENTICITA FOTOGRAFIE.....	5
3.2. FUNKCE FOTOGRAFICKÉHO OBRAZU JAKO ZPRAVODAJSKÉHO PRVKU	6
4. DOKUMENTÁRNÍ FOTOGRAFIE.....	7
4.1. DOKUMENTÁRNÍ FOTOGRAFIE V SOUČASNOSTI.....	8
5. REPORTÁŽNÍ FOTOGRAFIE.....	10
6. KOMPARACE DOKUMENTÁRNÍ A REPORTÁŽNÍ FOTOGRAFIE	11
7. ZÁVĚR.....	12
8. SUMMARY.....	13
9. POUŽITÁ LITERATURA.....	15
10. SEZNAM PŘÍLOH	19

1. Úvod

Život řádových sester jako by byl obestřen tajemstvím. Vyvolává spoustu otázek – a možná právě kvůli jejich nezodpovězení došlo k jakémusi odlidštění, které okolo řeholnic vytváří bublinu plnou předsudků a stereotypů. Volba netradičního způsobu života je pro českou, převážně ateistickou společnost často těžko uchopitelná.

Ve své bakalářské práci proto věnuji pozornost České kongregaci sester dominikánek, konkrétně její pražské komunitě. Dala jsem si za úkol proniknout co nehlouběji do jejího světa a pokusit se skrze fotografický dokument nabourat ony předsudky (například, že sestry tráví celý život jen v klášteře, nejsou vzdělané nebo že se jen modlí) a dokázat, že je tomu jinak. Soubor fotografií a rozhovor mají ambice představit řádové sestry jako komplexní lidské bytosti se všemi nedostatky i přednostmi, dokázat, že se od běžných lidí vlastně tolik neliší.

I přes snahu vykreslit sestry jako běžné lidi jsem ale nechtěla potlačit jejich přirozenou jedinečnost. Ačkoliv (nebo možná právě proto, že) jsem sama nevěřící, pro mne byla každá návštěva sester obohacující zkušeností. Všeobjímající spirituální atmosféru a bezbřehý klid, které sestry tak, jak jsem měla možnost je poznat, obklopují, jsem se pokusila přenést i do fotografického dokumentu.

Zaměřila jsem se také na samotnou dokumentární fotografii, nastínila současný vývoj fotografického dokumentu a jeho tendence. Porovnála vlastnosti její a fotografie reportážní, s níž bývá zaměňována.

2. Postup a zpracování

V rámci své praktické bakalářské práce jsem se rozhodla fotograficky zaznamenat život řádových sester – především jeho každodennost. Zmapovat jejich zvyky, modlitby, dobu strávenou v práci i volnočasové aktivity.

Jedním z cílů fotografického souboru bylo ukázat řeholnice jako obyčejné ženy, které si vybraly neobyčejný život v uzavřené komunitě. Ukázat je v citlivých chvílích, a to co nejméně stylizovaně. Původně jsem měla navštěvovat Kongregaci Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, s nimiž jsem byla domluvená na spolupráci. Během roku se ji ale boromejky rozhodly zrušit, jako důvod uvedly časovou vytíženost a vysoký věk většiny členek. Proto jsem oslovila sestry z České kongregace sester dominikánek, jejichž pražská komunita sídlí v Černé ulici v centru města, kde vede Katolický domov studujících, tedy domov mládeže pro dívky. Přijaly mne velmi vřele a dovolily mi zúčastnit se nejrůznějších interních akcí. Ať už šlo o modlitby, nejen pravidelné (například polední), ale i vánoční mše, či diskuze s bratry dominikány v kostele sv. Jiljí o literatuře a víře. Směla jsem být svědkem i obyčejných chvil života sester, společného oběda i pořádání kroužků pro dívky ubytované v domově. Sledovala jsem je i v jejich běžném pracovním procesu.

V tezi jsem uvedla, že bych ráda soubor nafotila černobíle. Během samotné tvorby jsem však usoudila, že černobílá dostatečně nevystihuje svět řeholnic – samy jsou sice zahaleny do bílého hábitu a vlasy mají schované pod černou látkou, ale jejich svět je bezpochyby o mnoho barevnější. Fotografie navíc bez barev působily fádne.

Součástí přílohy bakalářské práce je rozhovor se sestrou Jordánou, dominikánkou, s níž jsem byla po celou dobu spolupráce s komunitou nejvíce v kontaktu a strávila s ní nejvíce času. (Figuruje i na mnoha fotografiích v souboru.) V rozhovoru jsem se mimo jiné snažila odhalit niterné důvody, proč se rozhodla přidat ke kongregaci, či zda byla víra součástí jejího života od prvopočátku. Snažila jsem se proniknout také do oblastí, o nichž se (alespoň podle mého názoru) v souvislosti s řádovými sestrami příliš nemluví – zeptala jsem se na vztah sestry k mužům, pohled na smrt i mateřství. Výsledkem je obsáhlý rozhovor, který mně samotné zodpověděl mnoho otázek a pomohl je pochopit.

Teoretická část se měla podle teze věnovat pouze dokumentární fotografii a její historii, nakonec jsem se ale rozhodla kromě vymezení určených pojmů pro komparaci

reportážní a dokumentární fotografie. Především proto, že mezi oběma žánry je “tekutá” hranice, díky níž je často nesnadné určit, co je co. Objasnila jsem pojem samotné fotografie v kontextu s mediální komunikací a zvláště se v samostatné podkapitole věnovala autenticitě, která je právě v souvislosti s médii důležitá. Dále jsem vymezila funkce fotografického obrazu jako zpravodajského prvku a následně popsala jednotlivé žánry – reportážní a dokumentární fotografii. U dokumentární fotografie jsem také popsala její vývoj a tendence, které se objevují v posledním desetiletí. Nakonec jsem porovnávala jejich základní rysy a určila, v čem se dokumentární a reportážní fotografie shodují a naopak.

Vzhledem k úpravě tématu teoretické části jsem nevyužila všech literárních zdrojů, jež jsem uvedla v seznamu základní literatury v tezi. Místo nich jsem čerpala z knih, které byly pro upravené téma vhodnější.

3. Fotografie – součást mediální komunikace

Fotografie je již od svého vzniku důležitou složkou komunikace. Lidé se s ní setkávají prakticky ve všech oblastech života, obklopuje nás ze všech stran. Na základě toho, že člověk získává nejméně dvě třetiny poznatků právě pomocí zraku, se stal fotografický obraz nedílnou součástí zejména mediální komunikace – fotografie je v mnoha případech efektivnějším přenašečem informace než text, jenž ji doprovází.¹

Své místo si na poli mediální komunikace (zejména žurnalistiky samotné) našla fotografie především kvůli své schopnosti sdělit fakta slovy nevysvětlitelná, a to svým vlastním, unikátním jazykem. Její nesporný význam posílily i autenticita a názornost. Podle Čiljakové je pro fotografii příznačná informační nasycenost, obecná, mezinárodní srozumitelnost a koncentrovaný obsah, a proto fotografický obraz splňuje požadavky časově nenáročné, koncentrované a srozumitelné informace.²

3.1. Autenticita fotografie

Před příchodem digitálního věku byla fotografie skutečně považována za autentickou výpověď o dané skutečnosti. I přes manipulaci, k níž docházelo od samotného vzniku fotografie, se o její opravdovosti začalo pochybovat právě až s nástupem digitalizace. Předtím se totiž jednalo o raritní případy manipulace s fotografickým obrazem, protože, aby byl výsledek dostatečně uspokojivý, bylo jeho dosažení velmi pracné, složitě proveditelné a náročné na vybavení.³ S příchodem digitalizace se přesvědčení o objektivitě fotografie citelně nalomilo. Podle Viléma Flussera šlo vždy ale o pouhou víru v nezaujatost.⁴ Koneckonců byla fotografie vždy alespoň z určité části dílem člověka – to, co se jeví jako skutečnost, může proto být jen klam a iluze.⁵

¹ ČILJAKOVÁ, Adéla. Fotožurnalistika I.: Úvod do teorie fotožurnalistiky. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1975, 55 s. ISBN 17-313-75., s. 10

² tamtéž, s. 11 a 37

³ OSVALDOVÁ, Barbora a Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, ed., 2009. Žurnalistika v informační společnosti - digitalizace a internetizace žurnalistiky: proměny a perspektivy žurnalistiky v epoše digitálních médií aneb nová média teoreticky i prakticky. V Praze: Karolinum. ISBN 978-80-246-1684-1., s. 120

⁴ FLUSSER, Vilém, 2002. Komunikológia. Bratislava: Mediálny inštitút. ISBN 80-968770-0-3., s. 113

⁵ OSVALDOVÁ, Barbora, 2011. Zpravodajství v médiích. 2., upr. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1899-9., s. 88

3.2. Funkce fotografického obrazu jako zpravodajského prvku

Právě autenticita a objektivnost jsou důležitými aspekty dokumentární fotografie i fotožurnalistiky. Primární funkcí takové fotografie je funkce informační. Vedle této však lze vymezit ještě další funkci – ilustrační, protože ve sdělovacích prostředcích fotografie často zastává místo obrazové ilustrace, která slouží k dokreslení a zpřesnění textu, který zde působí jako nositel informace. Žurnalistická fotografie plní i funkci výchovnou. Především díky svým zmiňovaným vlastnostem jako jsou názornost, srozumitelnost a jednoznačnost. Fotografie má schopnost ovlivnit vědomí recipientů, nasměrovat orientaci jejich postojů i charakter vytvářených názorů. S tím se pojí i popularizační tendence, jež spočívá v popularizaci mj. nových poznatků vědy a techniky, nových technologií. A protože se stále jedná o vizuální prvek, zastává fotografie i funkci estetickou. I ta své příjemce svým způsobem vychovává – nenásilně přispívá k jejich estetickému rozvoji. Může ovlivnit vkus recipientů a vyvolat v nich emocionální zážitek.⁶ Emotivní funkce není ale u žurnalistické fotografie na rozdíl od informační nasycenosti vyžadována, v některých případech jí ale může zdatně sekundovat.

⁶ LÁBOVÁ, Alena, 1990. Základy fotožurnalistiky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN 80-706-6119-4., s.15-18

4. Dokumentární fotografie

Fotografické obrazy, respektive jejich původní podoba nepodrobená postprodukcí, jsou ve své podstatě pokaždé dokumentem, protože zachycují momenty, k nimž skutečně došlo. Reprodukce reality tak věrně, jak to jen jde, je jednou ze stěžejních vlastností dokumentární fotografie, která se začala vydělovat v třicátých letech 20. století a v pojmenování je inspirovaná teorií filmu. Dokumentární fotografové se po desetiletí zaměřovali na tradiční humanistická témata, na záznamy nestřežených okamžiků pouličních scén, záznamy vtipných či dojemných momentů, lidských vztahů zachycených v nápaditých záběrech.⁷

Jedním z faktorů vzniku dokumentární fotografie je i odraz autora samotného do vyfocených snímků. Fotograf fakta zobecňuje autorským přístupem k obrazu svému. “Již v přístupu k tématu může mít dokument určité směřování k výkladu, hodnocení faktu, zdůrazňuje postoj, nezaznamenává prostě, ale tlumočí,” tvrdí Baran.⁸ V dokumentární fotografii je povolena stylizace – tedy taková, která odkloní vyznění fotografie od samotné reality. Jako stylizaci uvedl Petr Tausk výřez, záběr, dynamiku snímku, jeho tonalitu i časový výsek.⁹

Podle Howarda S. Beckera je dokumentární fotografie nedílnou součástí proměn ve společnosti. Fotografové jako například John Thompson ve Velké Británii, Eugène Atget ve Francii nebo August Sander v Německu vytvořili velké fotografické soubory pojednávající o životech obyčejných lidí v Londýně či Paříži.¹⁰ V případě Sandera šlo o obsáhlou studii sociálních typů lidí v Německu – ty zmapoval v meziválečném období, kdy se země potýkala s ekonomickou krizí.

Dokumentaristé by podle Beckera neměli jít pouze po povrchu určité události či tématu, ale objevovat, jít do hloubky, zajímat se o společnost a uvědomovat si, jak se na ní může podepsat jejich práce. Mezi nejznámější případy patří fotografie Lewise Hinea,

⁷ BAŇKA, Pavel, 2005. Editorial. *Fotograf*. 4(5), 1. ISSN 1213-9602.

⁸ BARAN, Ludvík. *Teorie novinářské fotografie*. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, ISBN 17-113-71., s. 25

⁹ TAUSK, Petr: *Praktická fotografie*. Praha: Nakladatelství technické literatury, 1972, s.59

¹⁰ BECKER, H. S.: Visual sociology, documentary photography, and photojournalism: It's (almost) all a matter of context. *Visual Sociology*. 1995, 10(1-2), 5-14. DOI: 10.1080/14725869508583745. ISSN 1067-1684. Dostupné také z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14725869508583745>

významného autora první poloviny 20.století a jednoho ze zakladatelů dokumentární fotografie, který vytvořil v roce 1908 soubor zobrazující dětskou práci. Ta byla (právě v reakci na Hineův soubor) následně zrušena.¹¹

Někteří významní dokumentární fotografové však ve své práci společenský přesah neviděli nebo nehledali. Zmíněný August Sander své fotografie popsal jako soubor, který znázorňuje existující společenský řád, též jako fyziognomický časosběr života německého lidu. Francouz Eugène Atget se o popis své práce ani nepokoušel a tvořil především proto, aby mohl prodat.¹²

Mimo klasickou, objektivní dokumentární tvorbu se rozvinul i subjektivní dokument, jehož počátky lze sledovat již v 50. letech 20. století, v Česku potom v letech sedmdesátých. Jeho autoři se svými snímky vyjadřují programově více o své vlastní osobě – nezajímají je politická, humanistická, kulturní ani sociální témata. Tvůrci subjektivního dokumentu si skrze něj našli cestu jak sdílet realitu bez příkras ideových a estetických norem.¹³

4.1. Dokumentární fotografie v současnosti

Přístup tvůrců k této fotografické kategorii se během posledních desetiletí významně posunul, a to i ve volbě priorit a nahlížení na ni. Podle Pavla Baňky se prostor klasické dokumentární tvorby vyprázdnil, jako by z něho již bylo vytěženo vše podstatné, a fotografové se proto snaží najít nové cesty, jimiž by se mohli v rámci tohoto žánru ubírat.

Ve světové fotografii se již více než desetiletí objevují výrazné snahy původní metodu dokumentu posunout na jinou úroveň a využívat ji k vyjádření osobního konceptu, nebo si s ní pohrávat v rámci scén inscenovaného dokumentu. Někteří tvůrci rezignovali na prvky kompoziční a situační estetiky a začali se věnovat osobním záznamům plným snímků pomíjejících estetická kritéria.¹⁴ Cílem fotografů již není vytvořit perfektní, vumělkovaný snímek, ale zachytit pomíjivý moment a obrazové vyprávění postavit spíše

¹¹ BECKER, Howard S.: Visual sociology, documentary photography, and photojournalism: It's (almost) all a matter of context. *Visual Sociology*. 1995, 10(1-2), 5-14. DOI: 10.1080/14725869508583745. ISSN 1067-1684. Dostupné také z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14725869508583745>

¹² tamtéž

¹³ POPIELUCH, Michal, 2012. Subjektivní dokumentární fotografie v Česku. Opava. Diplomová práce. Slezská univerzita v Opavě. Vedoucí práce Prof. PhDr. Vladimír BIRGUS - ITF.

¹⁴ BAŇKA, Pavel, 2005. Editorial. *Fotograf*. 4(5), 1. ISSN 1213-9602.

na autenticitě a syrovosti.

Právě kvůli složitosti vymezit v současné době žánr dokumentární fotografie je stejně tak složité i zařadit do něj jednotlivé autory. Konceptualisté využívají “tradiční” humanistická témata, aby přilákali pozornost diváků. Jiní sice shodně těží z neozvlášťňované “obyčejné” reality, ale její pojetí se výrazně liší. Ve snaze o rozlišení a vymezení vyvíjející se dokumentární fotografie vznikly odvozené kategorie jako například konceptuální dokument, aranžovaný dokument, post-dokument a další, jejich existence ale potvrzuje problém zodpovědět otázku “co je ještě dokument a co už není?”. Vymezující dělení, které platilo pro vytvoření kategorie dokumentární fotografie již přestává být aktuální.¹⁵

¹⁵ BAŇKA, Pavel, 2005. Editorial. Fotograf. 4(5), 1. ISSN 1213-9602.

5. Reportážní fotografie

Reportážní fotografie nemá podle Ludvíka Barana za cíl události analyzovat, ale informuje o nich a respektuje daná fakta. Měla by popisovat, zaznamenávat.¹⁶ „Je specifickou formou žurnalistické informace, dávající prostřednictvím odrazu objektivní reality příjemci zprávu o této realitě, odpovídající na základní novinářské otázky kdo, kde, co. Současně obrazovou zkratkou nejen rozšiřuje recipientovo poznání světa, ale působí i na jeho vědomí a emoce,” definuje Alena Lábová.¹⁷

Primární vlastností reportážní fotografie je aktuálnost. Fotografie by měly pohotově reagovat na aktuální dění ve společnosti a zobrazovat je. Dalším rysem je masová distribuce. Reportážní fotografie vzniká ve většině případů na objednávku.¹⁸ Právě kvůli masové distribuci v médiích má potenciálně možnost stát se nástrojem propagandy.¹⁹

Ačkoliv reportážní fotografie umožňuje čtenáři pozoruhodně dané události, “prožít” ji a stát se v přeneseném smyslu očitým svědkem, její nedílnou součástí je text. Ten vysvětluje, proč k události došlo, zařadí ji chronologicky, díky čemuž vznikne organické spojení, které přináší verbálně-vizuální sdělení.²⁰

Kenneth Kobre ale na příkladu dvou pracovních jednání vysvětluje, že fotograf by měl být v ideálním případě schopen skrze svou práci čtenáři vizuálně rozlišit témata, která se na schůzích probírala. A to i přesto, že rozdíl, který mezi jednotlivými schůzemi jsou, nejsou viditelné a byly pouze řečeny.²¹

¹⁶ BARAN, Ludvík. Teorie novinářské fotografie. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, ISBN 17-113-71., s. 5

¹⁷ LÁBOVÁ, Alena, 1990. Základy fotožurnalistiky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN 80-706-6119-4., s. 15

¹⁸ LÁBOVÁ, Alena a Barbora OSVALDOVÁ, 2001. Zpravodajství v médiích. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0248-2., s. 88-90

¹⁹ LÁBOVÁ, Alena, 1990. Základy fotožurnalistiky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN 80-706-6119-4., s. 15

²⁰ LÁBOVÁ, Alena a Barbora OSVALDOVÁ, 2001. Zpravodajství v médiích. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0248-2., s. 88-90

²¹ KOBRE, Kenneth a Betsy. BRILL, c2008. Photojournalism: the professionals' approach 6th ed. Boston: Focal Press. ISBN 978-0-7506-8593-1., s. 61

6. Komparace dokumentární a reportážní fotografie

Na základě jmenovaných skutečností lze uvést několik rozdílů mezi dokumentární a reportážní fotografií. Zásadním rozdílem je “trvanlivost” fotografií, jejich aktuálnost. Zatímco dokumentární fotografie obvykle dává prostor větším, časově náročnějším projektům, reportážní fotografie reaguje na aktuální dění, musí být pohotová. Snímky jsou zveřejňovány ideálně co nejdříve od jejich pořízení, aby dané téma mohly řádně doplnit. Se zprávou tak rychle stárnou i fotografie. Dokumentární fotografie je ale nestárnoucí – Kobre ji označuje za *evergreen*.²²

Dalším aspektem, v němž se tyto žánry liší, jsou objekty, na něž se soustředí. Zatímco reportážní fotografie cílí ze své podstaty na “senzační” situace (tragédie, slavné osobnosti, významné události), dokumentární fotografie zaznamenává každodenní život. A také sociální témata, zaměřuje se například na život komunit či skupin lidí (ať už se jedná o menšiny či zájmové skupiny). Je ale třeba zmínit, že hranice mezi reportážní a dokumentární fotografií je v tomto ohledu pružná – první zmiňovaná není nutně zaměřená pouze na požáry, výbuchy apod. a oblast druhé nezačíná v parcích s dětmi.²³

Oba žánry mají několik společných vlastností – mezinárodní sdělnost, přehlednost a jednoduchost. Respektují realitu. Reportážní fotografie by měla nejen zaznamenávat dynamický děj v jeho vrcholném projevu, ale také živě líčit s charakteristickými podrobnostmi i s obrazovým osobitým rukopisem reportéra.²⁴ Dokumentární fotografie může být více stylizovaná a víc se blížit k hodnotám fotografa a jeho vizím. On sám si koneckonců může zvolit téma, které zpracuje. Reportér zaznamenává to, co se právě děje.

²² KOBRE, Kenneth a Betsy. BRILL, c2008. Photojournalism: the professionals' approach 6th ed. Boston: Focal Press. ISBN 978-0-7506-8593-1., s. 67

²³ tamtéž, s. 67-68

²⁴ BARAN, Ludvík. Teorie novinářské fotografie. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, ISBN 17-113-71., s. 15-24

7. Závěr

Bakalářská práce si primárně kladla za cíl představit řádové sestry jako obyčejné ženy s neobyčejným způsobem života, a to skrze fotografický dokument a rozhovor s jednou ze sester. Jako největší přínos práce proto vidím vhléd do běžného života řeholnic, možnost sledovat jejich každodenní konání a snad i pochopit, jak uzavřená komunita sester funguje. Díky otevřenému přístupu fotografovaných dominikánek můžeme v dokumentu sledovat nejen intimní okamžiky při modlitbě, ale i sestry vykonávající činnosti, v nichž se najde i “obyčejný” člověk – práci v kanceláři, fotografování, práci na zahradě.

Obsáhlý rozhovor se sestrou Jordánou, členkou pražské komunity České kongregace sester dominikánek, podává svědectví o pohnutkách a vnitřním světě řeholní sestry. Protože jde o rozhovor pouze s jednou osobou, nelze z něho vyvozovat závěry a názory a zkušenosti sestry Jordány zobecňovat. Zároveň jde ale o upřímnou výpověď, která otevírá a rozebírá témata, o kterých se obvykle v souvislosti s řádovými sestrami nemluví (smrt, pochybnosti o církvi, postoj k mužům). Mně samotné rozhovor se sestrou Jordánou přinesl mnoho podnětů k zamyšlení.

V teoretické části jsem charakterizovala dokumentární fotografii a pokusila se nastínit její současné tendence, vymezila jsem i pojem reportážní fotografie a následně oba žánry podrobila komparaci. Během charakterizace dokumentární fotografie jsem na základě studia dostupné literatury došla k tomu, že vymezení, které platilo dříve, již není aktuální. Žánr si momentálně hledá nové cesty, kterými se ubírat. Mažou se pevné hranice dokumentární fotografie a tvůrci již nejedou v zajetých kolejkách objektivního dokumentu, ale soustředí se více na osobní koncept, subjektivitu a nedávají takový důraz na líbivou, vyumělkovanou estetickou stránku fotografie.

Kategorie dokumentární a reportážní fotografie se sice v mnoha aspektech prolínají, přece jen mezi nimi ale existuje několik zásadních rozdílů. Dokumentární fotografie nestárne tak rychle jako reportážní, může být více stylizovaná a odrážet postoje autora. Žánry se liší i ve výběru témat – reportážní fotografie se zaměřuje na aktuální události, které jsou něčím významné, zatímco dokumentární fotografie zachycuje spíše momenty z každodennosti.

8. Summary

The primary focus of this bachelor's thesis was to capture Dominican sisters as ordinary women with an extraordinary way of life through a photographic documentary and an interview with one of their members. That is also why I feel that the greatest asset of this work is the opportunity to get an inside look into the everyday life of nuns, witness their day to day chores and perhaps even understand how the enclosed community of sisters works. Thanks to the open approach of the Dominican sisters the documentary gives provides a glance at the intimate moments of prayer as well as the daily "ordinary" activities which anyone can relate to – during office work, taking photographs, working in the garden.

And in depth interview with sister Jordan, a member of the Czech Congregation of Dominican Sisters, gives a testimony about the motives and inner thoughts of a nun. Given the fact that the interview follows a single person one cannot make assumptions and conclusions on the issue and take sister Jordan's experiences as a general representation. It is however an honest testimony that opens and discusses issues, which are typically not talked about in relation to nuns (death, doubts about the church and faith, attitude towards men. I personally felt that my interview with sister Jordan gave me great food for thought.

In the theoretical part I focused on characterization documentary photography and I tried to outline the current trend, I also defined the term photojournalism (reportage photography) and subjected these genres to comparison. While characterizing documentary photography the research of related literature lead me to the conclusion that the previous division of the two aforementioned genres is no longer relevant. The genre of documentary photography is currently searching for new paths to take and its clear boundaries are fading away. Authors no longer follow the well established road of objective documentary, but focus more on personal concept, subjectivity while conversely putting less emphasis on the appealing, mannered esthetic nature of photography.

Although the categories of documentary and reportage photography often shade into one another, there are still several major differences between them. Documentary photography does not age as quickly, it can be more stylized and reflective of the author opinions. The genres also differ in the choice of themes – reportage photography focuses

on the current course of events that are significant whereas documentary photography instead captures moments of everydayness.

9. Použitá literatura

BAŇKA, Pavel, 2005. Editorial. *Fotograf*. 4(5), 1. ISSN 1213-9602.

BARAN, Ludvík. *Teorie novinářské fotografie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971. Učební texty vysokých škol.

BECKER, H. S.: Visual sociology, documentary photography, and photojournalism: It's (almost) all a matter of context. *Visual Sociology*. 1995, 10(1-2), 5-14. DOI: 10.1080/14725869508583745. ISSN 1067-1684. Dostupné také z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14725869508583745>

ČILJAKOVÁ, Adéla. *Fotožurnalistika I.: Úvod do teorie fotožurnalistiky*. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1975, 55 s. ISBN 17-313-75.

FLUSSER, Vilém, 2002. *Komunikológia*. Bratislava: Mediálny inštitút. ISBN 80-968770-0-3.

LÁBOVÁ, Alena, 1990. *Základy fotožurnalistiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN 80-706-6119-4.

LÁBOVÁ, Alena a Barbora OSVALDOVÁ, 2001. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0248-2.

OSVALDOVÁ, Barbora a Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, ed., 2009. *Žurnalistika v informační společnosti - digitalizace a internetizace žurnalistiky: proměny a perspektivy žurnalistiky v epoše digitálních médií aneb nová média teoreticky i prakticky*. V Praze: Karolinum. ISBN 978-80-246-1684-1.

POPIELUCH, Michal, 2012. *Subjektivní dokumentární fotografie v Česku*. Opava. Diplomová práce. Slezská univerzita v Opavě. Vedoucí práce Prof. PhDr. Vladimír BIRGUS - ITF.

FLUSSER, V.: *Komunikológia*. Mediálny inštitút, Bratislava 2002, s. 113

KOBRE, Kenneth a Betsy BRILL, c2008. *Photojournalism: the professionals' approach* 6th ed. Boston: Focal Press. ISBN 978-0-7506-8593-1.

TAUSK, Petr: *Praktická fotografie*. Praha: Nakladatelství technické literatury, 1972

SCHVALENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze bakalářské diplomové práce													
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:													
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Humpálová Jolana	Razítko podatelny: <table border="1"> <tr> <td colspan="3"> Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd </td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td>26-05-2017</td> <td>-1-</td> </tr> <tr> <td>Čj:</td> <td>2586</td> <td>Příloh:</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Přiděleno:</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd			Došlo dne:	26-05-2017	-1-	Čj:	2586	Příloh:	Přiděleno:		
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd													
Došlo dne:		26-05-2017	-1-										
Čj:		2586	Příloh:										
Přiděleno:													
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2014/2015													
E-mail diplomantky/diplomanta: humpalova.jol@gmail.com													
Studijní obor/forma studia: ZBC													
Předpokládaný název práce v češtině: Řádové sestry a jejich poslání (dokumentární fotografie) PRAKTICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE													
Předpokládaný název práce v angličtině: The Mission of Sisters (Documentary Photography)													
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013): (diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2017/2018													
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Vzhledem ke svému zaměření a lásce k fotografii jsem se rozhodla pro vypracování praktické bakalářské práce – vytvoření fotografického dokumentu. Jako téma jsem zvolila život řádových sester Boromejek v uzavřené komunitě, tedy téma dle mého názoru společensky důležité a velmi zajímavé. Zdokumentuji jejich každodenní způsob života, dobročinnost i zvláštní události konající se během roku. V teoretické části bakalářské práce stručně uvedu žánr dokumentární fotografie, představím také jeho nejbližší představitele. Uvedu historii Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, v hloubkovém rozhovoru blíže představím nejméně jednu ze sester – otázky se budou týkat nejen chodu samotné komunity, ale i pohnutek, které ji vedly k životu v uzavřené společnosti řádových sester.													

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

Úvod – Autorka zdůvodní, proč si vybrala toto téma a v čem vidí jeho přínos, popíše strukturu práce a průběh zpracování praktické části.

Teoretická část – Na základě studia a rešerše odborné literatury a dalších zdrojů vymezí žánr dokumentární fotografie se zaměřením na českou scénu a jeho představitele. S pomocí archivu konkrétního řádu autorka představí jeho historii, jak se řád vyvíjel. Skrze hloubkový rozhovor s jednou (či více) sestrami nastíní, jak řád funguje dnes a co ženy do řádu přivádí.

Praktická část – Soubor fotografií ve formě obrazové publikace.

Závěr – Reflexe k teoretické a praktické části.

Postup (technika) při zpracování materiálu:

černobílá dokumentární fotografie, produkční příprava, fotografování, zpracování materiálu, výběr fotografií a jejich sestavení do vypovídajícího celku

pro teoretickou část rešerše relevantní literatury, příprava a realizace hloubkového rozhovoru, přepis a zpracování rozhovoru

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

BIRGUS, Vladimír a Jan MLČOCH. *Česká fotografie 20. století*. Praha: KANT, 2010. ISBN 978-80-7437-026-7. - úvod do české dokumentární fotografie, představuje nejen hlavní tendence, ale i nejvýznamnější osobnosti a díla 20.století.

HOY, Frank. *Photojournalism: the visual approach*. New Jersey: Prentice-Hall, 1986.

Kniha je úvodem k základním principům fotožurnalistiky. Zabývá se praktickým používáním fotoaparátu, kompozicí, způsoby vyvolávání filmu, popisuje různé možnosti úpravy snímků a podrobně zkoumá problém fotožurnalistické etiky.

KOBRÉ, Kenneth. *Photojournalism: the professionals' approach*. Oxford: Focal Press, 2004.

Kniha přibližuje svět fotožurnalistiky jako profese. Obsahem jsou jak rozhovory se zkušenými fotoreportéry, popis jejich práce, tak i pozadí této profese, např. kapitoly o etice či shrnutí poznatků z posledních výzkumů týkajících se fotožurnalistiky.

ROSE, Gillian. *Visual methodologies: an introduction to the interpretation of visual materials*. London: SAGE, 2007.

Autorka popisuje různé přístupy k výzkumu vizuálních objektů včetně fotografie. Přibližuje jednotlivé analýzy a postupy jejich aplikace na předmět zkoumání (např. sémiotická analýza, obsahová analýza, diskursivní analýza).

SZTOMPKA, Piotr. *Vizuální sociologie. Fotografie jako výzkumná metoda*. Praha: Slon, 2007.

Hlavním tématem knihy je využití analýzy už existujících fotografií i samostatného fotografování badatele jako výzkumných metod doplňujících tradiční sociologické metody. Pojednává o fotografii jako doplňku sociologických metod a fotografickém obrazu jako předmětu interpretace.

ARCHIV ŘÁDU/KONGREGACE – konkrétní historie fotografovaného řádu

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)
DORNÁKOVÁ, Anna. Fotografické dílo Markěty Luskaclové. Praha, 2014. 62 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikacních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce doc. Filip Láb, Ph.D.

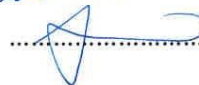
PRIMOVÁ, A. Fotografie jako hra s (nejen) grafickým prvkem. [Bakalářská práce] Karlova Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy. Praha, 2014, 80 s.

VONDRÁŠKOVÁ, Alena. Válečný fotograf Antonín Kratochvíl. Praha, 2012. 68 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikacních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Alena Lábová

ZOULOVÁ, Tereza. Fotografie a nová média – změny v obrazové narativitě. Praha, 2012. 40 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikacních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce Doc. Filip Láb, Ph.D.

Datum / Podpis studenta/ky

26.5.2014

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

PhDr. Alena Lábová, Ph.D.

.....
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

 25.5.2017
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

10. Seznam příloh

PŘÍLOHA Č.1

**Rozhovor se sestrou Jordánou Kleinwächterovou, dominikánkou a ředitelkou
Katolického domova studujících - domova mládeže.**

Byla jste vychovávána ve víře?

Ve víře jsem byla vychovávána od malička, pokřtili mě jako malé mimino, rodiče mě k víře vedli a učili mít vztah k Bohu. Pamatuju si, jak jsme se doma modlili, chodili do kostela.

Co pro vás víra znamená?

Možná to bude znít zvláště, ale svobodu. Protože si myslím, že, aby člověk byl šťastný, potřebuje mít svobodu. A víra jako taková dává nějaká pravidla, která když člověk zachovává, tak prožívá svobodu a nenaráží na svobodu druhého. Druhá, obrovská věc – vztah k Bohu, vztah k někomu, kdo mě má rád. Vztah k někomu, kdo mě přijímá se všemi slabostmi a s věcmi, s nimiž by člověk nešel normálně na veřejnost. Člověk je někdy líný, někdy se naštvě... ale Hospodin je ten, ke kterému i přes to všechno můžu přijít.

Kdy vás poprvé napadlo, že byste chtěla vstoupit do nějaké kongregace?

Poprvé to bylo asi v první třídě. Bylo to ještě za komunistů a my se natajno scházeli v takovém společenství rodin, které byly věřící a nesly za to své následky. Rodiny do toho šly i s tím, že moji rodiče nemohli studovat to, co chtěli, jiní byli sledováni... A když měli nějaké posezení, debatovali o víře po dospělácku, my jsme s dalšími dětmi sledovali diapozitivy o misiích. Pamatuji si, že mě a mou kamarádku nadchla představa stát se misionářkami. Jet do Afriky, starat se o ty malinké černoušky a být tam pro ně. To byla úplně první chvíle, kdy jsem si řekla, že budu sestřička.

To ale mluvíme o dětském snu. Kdy ta představa začala být skutečná?

Do řádu jsem vstoupila až ve svých 29 letech a během dospívání jsem hodně přemýšlela, co mám dělat, kde mě Hospodin volá. Pořád se mi vracela myšlenka na klášter. Dlouho jsem ji zaháněla, jako malá jsem chtěla mít obrovskou rodinu, sto dětí – které nakonec mám, sice ne pokrevní, ale mám jich spousty – a na gymplu i na vysoké se ta otázka stále objevovala.

Začala jsem potom hodně přemýšlet o tom, jestli zvolit manželství nebo řeholní život. Setkala jsem se s jedním knězem, který mi tenkrát dal pár otázek. Jedna z nich zněla, jak si dokážu představit své stáří. Jestli v kruhu rodiny s vnoučaty, nebo v kruhu sester. A tenkrát jsem si nedokázala představit sesterské prostředí, ale strasně mě to oslovilo. Nechtěla jsem začít na zkoušku chodit s nějakým klukem, to by bylo hloupé. Buď se do toho dá člověk celý, nebo je to jen divadlo. Ale klášter si člověk může zkusit nanečisto. Zkusit navštěvovat sestry, vnímat, jak to chodí.

Takže jste začala zkoušet, kde by vám to případně vyhovovalo?

Přesně tak, s pomocí zmiňovaného kněze jsem začala objevovat různá společenství. Navštívila jsem jedno, kde jsem hned věděla, že ne. To člověk nějakým způsobem vnímá, že se cítí zvláště a ví, že “tohle prostě ne”. Potom jsem navštívila další, ze kterého jsem utíkala... Pak jsem navštívila sestry dominikánky a naše setkání bylo prostě normální. Bavily jsme se jako normální lidi, jako ti, kteří se vidí poprvé. Nebylo to trapné, nebylo to ani sladké, bylo to úplně normální setkání. To mě povzbudilo. Sestry mi na cestu daly knihu o svatém Dominikovi, kterou jsem cestou ve vlaku přečetla jedním dechem. A znova – v té knize byl popsán jeho život, byl normální. Neměl žádná stigmata, nic... Každý svatý je nádherný, ale mě osobně oslovuje normálnost, to je snad to, co pro mě Hospodin vybral.

Během prvního setkání s dominikánkami proběhly velké sympatie, byla jste si pak jistá, že je to to pravé?

Měsíc od první návštěvy jsem přijela do Prahy, kde jsem mluvila s jejich představenou (*pozn.aut.: generální představenou celé České kongregace sester dominikánek*). Měla jsem v hlavě představu řeholního života, která ale ještě nebyla dozrálá. Říkala jsem si tenkrát, že dominikánky učí, tak budu učit i já. Učení pro mě byl život, jsem vystudovaná učitelka

prvního stupně a pro děcka jsem žila. A představená mi řekla: “Sestřičko, učit asi ne.” Vysvětlila mi to a zmínila, že stejně nemají školu pro první stupeň. Odjížděla jsem a byla jsem přesvědčená o tom, že k dominikánkám nikdy nepůjdu, protože jsem chtěla učit. Nebyla jsem zralá na to uvědomit si, že do kláštera se nejde kvůli nějakému konání, ale hlavně kvůli prohlubování vztahu s Hospodinem.

Jak na vaše rozhodnutí potom reagovala rodina?

Ač jsou věřící, bylo to těžké. Oznamovala jsem to nadvakrát. Nejprve jsem to tajila, jezdila za sestrami a bála jsem se jim to říct. Tvrdila jsem jim, že jezdím na duchovní cvičení, jednou jsem ale tu možnost stát se řeholní sestrou nadhodila. Taťka plakal, mamka to nekomentovala... přešli jsme to.

Když šlo do tuhého a já už byla po dvou letech oťukávání rozhodnutá, zavolala jsem strýcovi-knězi, aby mi poradil, co mám dělat. Řekl, abych to nechala na Dušičky, že je to takové tklivé období. Modlili jsme se spolu za to asi 9 dnů, pak jsem to doma řekla. Mamka hodně plakala, opravdu hodně. Taťka mi tehdy rozprostřel všechny mé negativní vlastnosti, kterými mi chtěl dokázat, proč si myslí, že v klášteře budu nešťastná. Bylo to těžké, když jsem odcházela, stejně tak i první tři roky, kdy se mamince hodně stýskalo. Pořád mě přemlouvala, abych se do Prahy nevracela. Ale dneska už bere sestry jako druhou rodinu, posílá nám na Velikonoce balík se sladkostmi a to všechno. Přišli postupem času na to, že jsem tady šťastná a že se nemusí bát.

A jste šťastná?

Neříkám, že jsou všechny dny super, to určitě ne. Někdy je hodně práce, někdy přicházejí i smutná období, těžké chvíle, kdy člověk musí něco ustát a bojuje sám se sebou, se svými slabostmi. Naráží na nepochopení. Ale ano, jsem šťastná.

Jak to tedy probíhá, když chce nějaká žena do kongregace vstoupit?

Každý řád, každá kongregace to má jinak. Pokud nějaká slečna vnímá, že ji Hospodin volá, nefunguje to tak, že by zaťukala na dveře s tím, že ví, že sem patří, že je dominikánka. Ten

proces je oboustranný. Člověk může cítit povolání, ale my máme právo se vyjádřit. Nastává proto takové společné putování – my poznáváme jeho, on poznává nás. On poznává, jestli to, co si myslel, odpovídá realitě, jestli dokáže nějaké věci zkousnout. Začátkem putování je Abram, což je setkávání pro děvčata, která hledají životní cestu. Abram je nezaměřený, bavíme se tam o zasvěceném životě, o manželství, o zasvěceném panenství. Když na konci Abrama ty holky cítí, že by naši komunitu chtěly přece jen lépe poznat, tak vstoupí do druhého roku, kterému se říká Abraham.

Abraham se ve Starém zákoně jmenoval původně právě Abram, ale potom, když ho Pán Bůh povolal, dal mu jméno Abraham. V Abrahamovi jezdí dívka do jednoho společenství, má ji na starost konkrétní sestra a baví se s ní o historii apod. Má-li i poté dívka zájem o víc, vstoupí do postulátu, v rámci něhož již žije se sestrami. Je přítomná radostem i strastem té komunity. Potom začíná vysvětlování řeholního života – to přichází v noviciátu. To je další rok, kdy je již oblečená do hábitu a poznává, jaký takový život je. Jde o rok odloučení od světa, ta dívka má spoustu času na modlitbu a nepracuje venku, spíše jen pomáhá doma.

Jak dlouho to trvá, než se dívka stane naplno součástí komunity?

Když po noviciátu pozná, že “ano”, tak dává sliby na rok. Ty první sliby jsou začátkem bytí dominikánkou se vším všudy, od té chvíle má veškerá práva i povinnosti jako ostatní sestry. Kromě toho, že zatím nemůže být zvolena do žádné rady. Po tom uplynulém roce se sliby obnovují na další tři roky a kompetence dívky se zase navyšují. Po třech letech může – nebo nemusí – složit doživotní sliby. Tedy doživotní – existují samozřejmě i výjimky, zjistí-li ta sestra, že to opravdu není její cesta. Žádá se pak o povolení papeže, aby mohla odejít z kláštera a sliby anulovat. Většinou se to ale nestává, protože ke složení doživotních slibů dochází po nějakých sedmi, osmi letech kontaktu se sestrami, které se po každém zvládnutém kroku k dívce vyjadřují. Zda to její povolání je opravdové, zda tu má být.

Stává se, že některé ženy chtějí do kláštera proto, aby našly útočiště?

Ano, někdo se jde třeba ukrýt do kláštera, protože je zklamaný vztahem. To ale nemá smysl, to není povolání od Boha. Taková dívka potom bude nešťastná, nejen ona, ale i

komunita, která je s ní. Je právě důležité, aby sestry, které se o takovou dívku starají, to rozpoznaly.

Popište svůj typický den.

Vstávám kolem šesté. V půl sedmé máme společnou modlitbu, ranní chvály, která zabere asi čtyřicet minut ještě s oficiem čtení. To je modlitba breviáře. Potom třeba běžím na mši svatou nebo mám rozjímání nebo jdu do práce. Pracuji v ředitelně osm až dvanáct hodin denně, což není úplně správné, ale záleží na tom, kolik je práce. V rámci pracovního času máme ve čtvrt na jednu odpoledne modlitbu růžence, po ní denní modlitbu a v jednu hodinu jdeme společně se sestrami na oběd, kde si až do dvou povídáme a jíme.

Odpoledne pokračuje práce v ředitelně nebo různé kroužky pro děvčata. V půl páté odpoledne zase breviář, to je tak na půl hodiny. A večer mě čeká buď práce, nebo běžím na mši svatou, pokud nebyla ráno, nebo zajdu do kaple na delší čas. A ještě máme různé akce s holkami, chodíme i k bratrům dominikánům do kostela sv. Jiljí na přednášky. Kolem půl jedenácté se snažím jít spát. V sobotu se můžu prospat o to déle, protože nemáme společnou ranní modlitbu, v neděli zase slavíme, takže se nepracuje.

Mají sestry prostor v rámci komunity a nabitého programu pro rozvíjení vlastních zálib?

Určitě ano, nadneseně i musí mít. Hospodin nás všechny obdaroval nějakými dary, a kdybychom je nechali ležet ladem, tak by to byla škoda. Jedna ze sester je umělecky založená, věnuje se keramice, potom jsou sestry, které se vzdělávají v jazycích, protože pro to mají vlohy. Některé sestry paličkují, jiné sportují, fotografují, hrají na hudební nástroje, malují. Všechny hodně čteme, protože jedním z pilířů dominikánské spirituality je studium. Některým sestrám je i umožněno studovat v zahraničí, stráví třeba rok nebo dva u našich sester v cizí zemi, v rámci čehož navštěvují nějakou fakultu.

Říkala jste, že se vám občas dostává nepochopení od cizích lidí. Jak ty reakce cizích lidí, třeba jen kolemjdoucích, vnímáte?

Myslím si, že na nás lidé reagují podle toho, jakou mají zkušenost s církví. Třeba pubertáči se většinou smějí, ale nevnímám to nijak zle, mají to prostě v popisu práce. Když jdu po ulici, začnou vykřikovat: „Jeptiška, jeptiška!“. A já se na ně usměju a povídám: „A pravá, to je, co?“. A oni vždycky zůstanou stát a zírat. Někdy se se mnou dají i do řeči, to je pak super.

Jsou i setkání s lidmi, které někdo zranil, nebo kteří prožili ztrátu blízkého člověka. A oni se modlili, aby ten člověk mohl zůstat žít, ale on i přesto zemřel, takže to hodili na Hospodina, že je to jeho chyba. Tím pádem vše, co jim připomíná církev, je podle nich špatné, nepřijali těžkosti života. Jejich vztah k sestram může mít i souvislost s minulým režimem, protože plno lidí vůbec neví, kdo je vlastně řeholní sestra. Myslí si, že ráno vstaneme, celý den jsme v kostele a nic neděláme a večer přijdeme a jdeme spát. Když jim potom řeknu, že pracuju jako ředitelka domova mládeže, nebo že jsou tu sestry, které mají dvě vysoké školy, kde i učí, spadne jim brada a nechápou.

Když mám energii a necítím se unavená, pak k takovým lidem přijdu a popřeju jim aspoň pěkný den. V tom člověku to něco zanechá, něco v něm potom pracuje. Začne rvát, začne plakat nebo si začne stěžovat. Někdy je to příjemné, jindy spíš dost náročné.

A setkáváte se i s vyloženě pozitivními reakcemi?

Ano, někdy jsou ty reakce velmi milé – člověk se usměje, pozdraví, mrkne na nás. Někteří se i zastaví a poprosí o požehnání, o modlitbu. Třeba cizinci v nás mají důvěru a ptají se nás na cestu. Potom je zvláštní kategorie, bezdomovci. Ti bývají i velice milí, touží po úsměvu, po odpovědi na pozdrav, aby se jich člověk neštítel dotknout, protože mu třeba chtějí podat ruku. Chtějí požehnání, tedy křížek na čelo.

Zmínila jste bolest ze ztráty blízkého. Někteří lidé se se smrtí nedovedou smířit, jak ji vnímáte vy?

Ti lidé nedovedou pochopit, že život, ať už je jakkoliv dlouhý, je vždycky naplněný – ta naplněnost života nezáleží na jeho délce, ale na prožití. Zažila jsem smrti nádherné, i smrti smutné. Smrt může být krásná, když umírající člověk odchází smířený v tom, že jeho život

byl krásný a naplněný. A ví to. Je smířený se sebou, s lidmi, s Hospodinem. To je prostě krása. Daný člověk pak září a v té záři umírá. Zažila jsem to na své babičce a od té doby se smrti nebojím.

Jaký chováte po vstupu do kláštera vztah k mužům?

Tak především – jsem stále žena. Do poslední chvíle před věčnými sliby jsem pořád řešila, jestli zvolit manželství, nebo řeholní život. Věděla jsem, čeho se vzdávám - rodiny, intimního vztahu s mužem, blízkosti. Sestry říkaly, abych počkala do věčných slibů, že ten samotný slib mě podrží. A měly pravdu – můj vztah k mužům je od té chvíle lehký, možná tomu nahrává i fakt, že mám dva bratry, nese se to celé v takové lehkosti. A Bohu díky za to, kdo ví, co bude dál. Můžu se třeba zamilovat, s čímž bych potom musela nějak bojovat. Dala jsem slib.

A stalo se vám to někdy?

Od těch slibů zatím ne, není to ani nijak daleko. Ale myslím, že se to může stát kdykoliv. Přece jen jsem pořád žena a jsem vděčná Pánu Bohu, že mě v tuhle chvíli takhle drží. Máme třeba bratry dominikány, s nimiž máme opravdu hezké vztahy, ale to jsou prostě bráchové. Mám i hezké vztahy s muži z dětství, s kamarády. Ale je to jako když jde člověk do manželství – vybere si jednoho konkrétního muže a ti ostatní muži tu sice jsou, ale už ne pro něj. Tím pádem jde člověk životem takhle. Už mám muže vybraného, možná není fyzický, ale dala jsem mu slib.

Odráží se to, že jste řádová sestra, na způsobu, jakým s vámi muži jednají?

Můžu říct, že k sestrám se muži vždy chovali galantně. Vnímají, že je nějaká hranice, přes kterou překročit nesmí. A také vstávají v tramvaji, je to milé.

Bylo pro vás těžké se vzdát vlastní sexuality?

Pozor, my se nevzdáváme sexuality, vzdáváme se intimních vztahů. Já prožívám svou sexualitu do konce života, neznamena pro mě pouze pohlavní styk. Je to pro mě prožívání ženství. A můžu říct, že ho prožívám. A stejně tak i mateřství, i když vlastní miminko

nemám a mít nebudu. Je to jeden z důvodů, proč skládáme slib čistoty. Kdybych byla maminkou od rodiny a měla doma pět mrňátek, nikdy nemůžu dát tolik lásky a otevřenosti ostatním, třeba těm holkám, které máme v domě (*pozn.aut.: v Katolickém domově studujících*). A to proto, že bych to musela dělit. Část lásky bych dala svým dětem, část holkám, které mám na starosti. Takhle tu můžu být pro ně.

Takže ta mateřská láska se promění v něco ještě většího.

Čím víc jsem ve vztahu s Hospodinem a čím víc ho miluju láskou s velkým L, do čehož mám strašně daleko, tím víc se mi rozšiřuje srdce. Člověk může dávat takhle daleko víc, než kdyby měl rodinu. Pro každou sestru je to jinak těžké. Vím, že nikdy nebudu mít vlastní miminko, že ho nikdy nedám k prsu, že ho nikdy nepochovám a nebude to moje krev. Ale pak jsem taky teta – tetičkuju ostošest, těch svých pět synovců a neteří miluju bezmezně.

A pochybujete o svém rozhodnutí?

Pochybuju, člověk si podle mě nikdy není stoprocentně jistý. Ale to přesvědčení z hloubky je zakořeněné. A to, že se ty větve kymácí, to tu bude vždycky. Myslím si, že na každého přijde krize, třeba až mi budou tikat biologické hodiny a já budu plakat Hospodinovi někde v koutku. Ale to je lidské. Přes to všechno jsem se něčeho dobrovolně vzdala a netrápí mě to. Jiným způsobem mám daleko víc.

To byla otázka vaší vlastní víry. Pociťujete ale někdy pochyby o církvi jako instituci?

Ne. Vím, že jsou a byly těžké okamžiky v církvi. Ať už to byly různé křížácké výpravy nebo jiná selhání z historie, nebo zneužívání dětí a mladistvých kněžími v současnosti – to je něco, co člověka bolí. Kdybych mohla, tak to změním, ale bohužel. Církev je svatá ze své podstaty, protože ji založil Kristus, ale lidé, kteří v ní působí, svatí nejsou. Jsou to obyčejní hříšníci, a to včetně mě. A já nikdy nebudu souhlasit s jednáním těch, kteří dělají špatné věci, ať už to bude v církvi, nebo mimo církev. Nikdy ale nepřestanu věřit v to, že je církev “dobře”, protože jsem její součástí, a budu dělat všechno pro to, aby lidi vnímali, že jsou tam nejen hříšníci, ale i hezké věci.

Mají lidé o církev a víru obecně stále zájem? Co jim to dává?

Myslím si, že ano. Podle mě není pravda, že je Česká republika striktně ateistická. Je spousta lidí, kteří jsou otevření, přemýšlí o životě a o jeho smyslu. Bez víry je život takový jiný. Nedávno jsem pozorovala lidi v parku, v obchodě, jak si ládovali košíky jídlem, a říkala si: „No jo, ale co je teda tím smyslem...”. Vždyť svět je přece tolik dokonalý, jsou tu neuvěřitelné věci, všechno se vším souvisí, všichni biologové jsou z toho pať. Objevují další a další složitosti a nepochopitelnosti. A přece tohle všechno se nevytvořilo jen proto, aby tu člověk odžil svých osmdesát let. Všechny ty dokonalé věci nejdou dohromady s tak plochým poselstvím, aby si tu lidé užili a konec.

Když do toho člověk pustí Hospodina, který nás miluje a touží, abychom se dostali zpátky do Ráje, najednou ty věci dostávají smysl. Proč je na světě tak krásně, proč potkáváme určité lidi, proč je všechno tak složité, proč je utrpení. Jsou lidé, kteří mají obrovské utrpení v životě, a jsou šťastní. Prožívají naplněný život. Prostě... s vírou zapadnou všechna kolečka. Dává to potom smysl.